

ÇOCUKLARIN TRENİ: KIZIL DAYANIŞMANIN İNSANİ YÜZÜ

Savaş Çoban

Çocukların Treni (Il Treno dei Bambini, Cristina Comencini, 2024), İkinci Dünya Savaşı sonrası İtalya'nın yoksul güney bölgelerinden çocukların, İtalyan Komünist Partisi (Partito Comunista Italiano- PCI) ve partiye bağlı İtalyan Kadın Birliği (Unione Donne Italiane- UDI) tarafından organize edilen "Mutluluk Trenleri" (Treni della Felicità) ile kuzeydeki komünist ailelerin yanına gönderilmesini konu alıyor. Bir dayanışma girişimi olan Mutluluk Trenleri Girişimi sayesinde İtalya'nın orta ve kuzey bölgelerindeki aileler güneyden 70.000'den fazla İtalyan çocuğu aldı. Birkaç yıl içinde çocuklar ailelerine geri döndüler, ancak çoğu zaman onları barındıranlarla iletişimlerini sürdürdüler. Ve bazen, yeni aileleriyle birlikte kalmaya başladılar. Film, tarihsel bir olayı merkeze alarak komünist dayanışma, sınıfsal eşitsizlik ve insani empati temalarını harmanlıyor.

Tarihsel Bağlam ve İtalyan Komünist Partisi'nin Rolü

1940'ların sonunda İtalya, savaşın yıkımı, yoksulluk ve siyasi kutuplaşma ile boğuşmaktaydı. Film, 2. Dünya Savaşı sırasında ve sonrasında Napoli halkının yoksulluk ve ölüm ile boğuşurken çocuklarını İtalyan Komünist Partisi'ne geçici

olarak emanet etmesini konu alıyor. PCI, faşizm sonrası dönemde sosyal adalet ve işçi hakları mücadelesinin öncüsü olarak öne çıktı ve halk arasında prestij kazandı. "Mutluluk Trenleri" projesi, partinin yalnızca siyasi bir aktör değil, aynı zamanda toplumsal dayanışma ağı olarak da işlev gördüğünü gösterir. Film, bu tarihsel gerçeği, güneyli çocukların kuzeydeki komünist ailelerle buluşması üzerinden dramatize ediyor. İtalyan Komünist Partisi'nin (PCI) çocukları "sınıf bilinci" yerine "insani dayanışma" ile kucaklaması, komünizmin teorik ideallerinin pratikte nasıl hayata geçtiğini vurgulamaya çalışırken kendi içindeki aksaklıkları da eleştirel bir gözle ele alıyor. Bu anlamda karşımıza bir propaganda filmi değil siyasi temeli olan duygusal bir film çıkıyor. Duygusallığının nedeni ise anneliği deneyimlemenin iki farklı ama tamamlayıcı yolunu karşılaştırması oluyor. Film izleyiciyi şu soru üzerinde düşünmeye davet ediyor: Gerçek bir anne, sizi doğuran ama kendi iyiliğiniz için acı da olsa sizi yanında tutmamayı seçen kişi midir, yoksa iyi bir gelecek için sizi yanına almaya karar veren yabancı mıdır? Filmde ayrıca İtalyan Kadın Birliği'nin (UDI) başkanı olan, Napolili çocuklara bakan ve kuzeyde koruyucu aileleri seçen üçüncü bir başkahraman da var. Bu, anneliğin tanımlarının çok da ötesinde olmayan üçüncü ama oldukça kapsayıcı türde bir annelik boyutunu temsil ediyor.

Komünist Dayanışmanın Sinemasal Temsili

Film, komünist ailelerin çocuklara sağladığı sıcak yuva, eğitim ve sevgi dolu ortamı, ideolojik bir araçtan ziyade evrensel bir insanlık değeri olarak sunar. Örneğin, kuzeyli bir fabrika işçisinin yoksul bir Napolili çocuğu kısa bir süreliğine

de olsa evlat edinmesi, sınıfsal farklılıkların aşılmasını ve kolektif sorumluluğu sembolize eder. Bu sahneler, komünist hareketin "proleter enternasyonalizm" idealini bireysel hikâyelerle somutlaştırır. Ancak film, bu dayanışmanın arka planındaki siyasi gerilimleri (Soğuk Savaş, anti-komünist propaganda) daha az işler; bunun yerine insani boyutu öne çıkarır. Diğer taraftan filmde çocukların gönderilmeden önce anti-komünist propaganda etkisinde kaldıkları görülmektedir. Diğer taraftan aileler çocuklarını trene bindirmek üzereyken anti-komünist propaganda karşısında çocuklara ve ailelere korku salınmakta ancak bu savaş sırasında partizan olduğunu söyleyen bir parti üyesi kadın tarafından bertaraf edilmektedir.

Amerigo'nun Hikâyesi ve Duygusal Yolculuk

Film, Amerigo'nun hayatı üzerinden derin bir duygusal yolculuk sunar. Annesi Antonietta'nın kararsızlığı ve zorlayıcı koşullar nedeniyle, fakirlik içinde yaşadığı Napoli'den kuzeye, kırsal yaşama daha yakın olan Modena'ya gönderilir. Bu yolculuk, filmin adını aldığı trenle gerçekleşir.

Modena’da, başlangıçta zorunlu olarak karşılaştığı ancak zamanla kopamayacağı Derna ile tanışır. Bu karşılaşma, annesinin eksikliğini dolduran güçlü bir bağa dönüşür. Amerigo’nun yaşadığı bu süreç; annesine duyduğu bağlılık, öfke, hayranlık, müzikle kurduğu ilişki, arkadaşlıkları ve çocukluk döneminin içsel çatışmalarını içerir.

Filmin çocuk kahramanı Amerigo, kendini iki anne arasında kalmış bulur; biyolojik annesi, sayısız zorluğa rağmen onu tek başına büyötmeye çalışır ve sağlayamadığı refahı sağlamak için onu serbest bırakmayı kabul eder. Sonra, aynı derecede ikna edici **Barbara Ronchi** tarafından canlandırılan, başlangıçta "annelik" rolünü gönölsüzce kabul eden, ancak sonunda çocukla hayatını değıştirecek derin bir bağ kuran bir parti görevlisi rolündeki üvey annesi var. Bir yetişkin olarak, ona hayat veren kadının yaptığı acı verici ancak özverili seçimi anlayacaktır.

Filmin sonunda yetişkin Amerigo'nun annesinin evinde yatağın altında bulduğu keman, filmin duygusal ve anlatımsal kırılma noktalarından biridir. Bu nesne hem bastırılmış hafızanın hem de anne-çocuk ilişkisindeki sessiz sadakatin bir temsiline dönüşür.

İtalyan Komünist Partisi'ne Eleştirel Yaklaşım

Film, İtalyan Komünist Partisi'ni (PCI) romantik bir mercekten anlatırken, partinin siyasi pragmatizmini ve dönemin iktidar mücadelelerini geri planda bırakır. Örneğin, tren projesinin PCI'nın halk desteğini artırmak için kullandığı bir araç olup olmadığı sorgulanmaz. Bununla birlikte, UDI'daki kadınların aktif rolü (örgütlenme, lojistik), komünist hareketin feminist boyutuna dair ipuçları sunar. Hatta filmin bir noktasında savaş sonrası partinin erkek egemen yapısının geri döndüğü tartışmaya yansır.

1 Mayıs sırasında filmin kahramanı Amerigo'yu evlat edinen kadının erkek bir parti üyesiyle tartışmasının bir tokatla son bulması çarpıcıdır. Bu tokattan önce komünist olduğunu söyleyen Amerigo boynundaki kırmızı fuları çıkararak bir mesaj verir izleyicilere. Film, politikadan çok "yardımlaşma" odaklı olduğu için, PCI'nın ideolojik katılığı yerine toplumsal dokuyu onaran bir güç olduğu imajını pekiştirir. Ayrıca filmde ünlü İtalyan Komünist **Gramsci**'ye de bir selam gönderilmektedir.

Sonuç: Tarih ile İnsanlık Arasında Bir Köprü

Çocukların Treni, İkinci Dünya Savaşı sonrası İtalya'nın yoksul güney bölgelerinden çocukların kuzeydeki komünist ailelerin yanına gönderilmesini konu alarak, komünist dayanışma, sınıfsal eşitsizlik ve insani empati temalarını

harmanlıyor. Film, PCI'nın toplumsal dayanışma ağı olarak işlevini vurgularken, partinin siyasi pragmatizmini ve dönemin iktidar mücadelelerini geri planda bırakır. Amerigo'nun hikâyesi üzerinden sunulan duygusal yolculuk, filmin insani boyutunu öne çıkarır ve izleyiciye derin bir empati deneyimi sunar. Film, tarihsel bir olayı merkeze alarak, komünist hareketin teorik ideallerinin pratikte nasıl hayata geçtiğini gösterirken, kendi içindeki aksaklıkları da eleştirel bir gözle ele alıyor.